

Vejledning og inspirationsmanual for

landsbyer og lokalområder

Udviklingsplaner og lokal organisering

Udviklingsplaner i Randers Kommune

LAG Randers og Randers Kommune startede i 2012 et forsøgsprojekt op, der gav en række landsbyer i kommunen mulighed for at få en udviklingsplan.

I Randers Kommunes "Politik for landdistriktsudvikling" hedder det bl.a.:

"Politikken er det første skridt i en proces, der skal sikre levende og dynamiske landdistrikter, hvor udviklingen er baseret på lokal medbestemmelse og lokalt engagement. De mennesker, der bor på landet, er dem, der er bedst til at vurdere, hvad der skal til. Og positiv udvikling i landdistrikterne forudsætter et stærkt lokalt engagement."

Det er afgørende, at udviklingen af Randers Kommunes landdistrikter, kommer til at foregå i en tæt dialog mellem de mange aktører, der har interesse i dette. Målet med udviklingsplanerne og processen bag dem er bl.a., at sikre en god lokal dialog og bevidsthed om fællesskabets mål. Desuden er udviklingsplanen et godt udgangspunkt for dialog mellem landsbyerne, LAG Randers, Randers Kommune og f.eks. fonde og puljer.

I foråret 2013 gennemgik landsbyerne omkring Randers Fjord en proces, hvor de i åben dialog, forsøgte at sætte ord på, hvordan deres lokalsamfund skal se ud og fungere i fremtiden. I dag har Sødring-Udbyhøj, Mellerup, Albæk-Østrup og Uggelhuse således en udviklingsplan, med en række indsatsområder, der leder mod realisering af deres vision for deres lokalområde.

I efteråret 2013 og vinteren 2014, gennemgik Hørning, Gjerlev, Langå, Havndal og omegn, Værum, Gassum, Øster Bjerregrav/Over Fussing og Stevnstrup en lignende proces.

En udviklingsplan er landsbyens plan. Den udvikles med udgangspunkt i den specifikke landsby eller lokalområde og beskriver landsbyens visioner og mål for fremtiden. Planen er ikke underlagt kommunale retningslinjer, strategier, politikker eller begrænsninger. Omvendt er kommunen eller andre ikke forpligtet til at handle planen, men den er et godt dialogværktøj i det fælles arbejde med at udvikle Randers Kommunes landsbyer og landdistrikter.

Erik Skovgaard Knudsen

Projektleder, landsby- og landdistriktsudvikling

Indhold

Introduktion og vejledning til arbejdet

Hvad er en udviklingsplan?

Det korte svar er "det I gør den til". Det er JERES plan - jeres dialogværktøj både internt i lokalområdet og udadtil overfor kommunen, investorer, tilflyttere, virksomheder, fonde osv. Udviklingsplanen er ikke en facitliste eller en kravspecifikation til kommunen og den er ikke omfattet af formel lovgivning – den er et værktøj, der hjælper Jer til at formulere for hinanden og andre, hvilken landsby eller lokalområde I vil arbejde for at realisere og gå i dialog om dette.

Hvorfor skal vi have sådan en?

Der sker fortsat en udvikling, ikke bare i Randers eller i Danmark, men i hele verden, der gør at folk flytter fra landet til byen. Der bliver altså generelt færre beboere i landsbyerne og landdistrikterne fremover.

Randers Kommune og LAG Randers vil gerne i dialog med landsbyer og lokalområder om fremtiden. Udviklingsplanen er et vigtigt værktøj i denne dialog. Der er nemlig behov for at diskutere og tage stilling til hvordan vi vil tackle fremtiden. Som landsby eller lokalområde er det langt stærkere at samle kræfterne og tale med en samlet stemme, frem for at hver forening, klub eller borger, kæmper for sit. Planen er i høj grad en intern afklaring for jeres lokalområde, så I står bedre rustet til dialog med dem I snak-

ker med, hvad enten det gælder samarbejde, fundraising eller andet.

Hvad skal der stå i den?

Hvad vil vi, hvad kan vi og hvordan gør vi det? Det er de tre overordnede spørgsmål landsbyplanen gerne skulle besvare. I udviklingsplanen viser I jeres vision for fremtiden og beskriver I hvad I kan og vil som samlet lokalområde. Planen indeholder en beskrivelse af lokalområdets forudsætninger, en strategi for hvordan I vil realisere visionen, særlige indsatsområder og en handleplan jf. figuren herunder.

Detaljerings- og ambitionsniveau bestemmer I selv. Al erfaring viser, at jo mere gennemarbejdet og lokalt forankret en udviklingsplan er, jo bedre og jo mere effektivt et redskab er den for dialog og udvikling.

Hvor lang tid tager det at lave den?

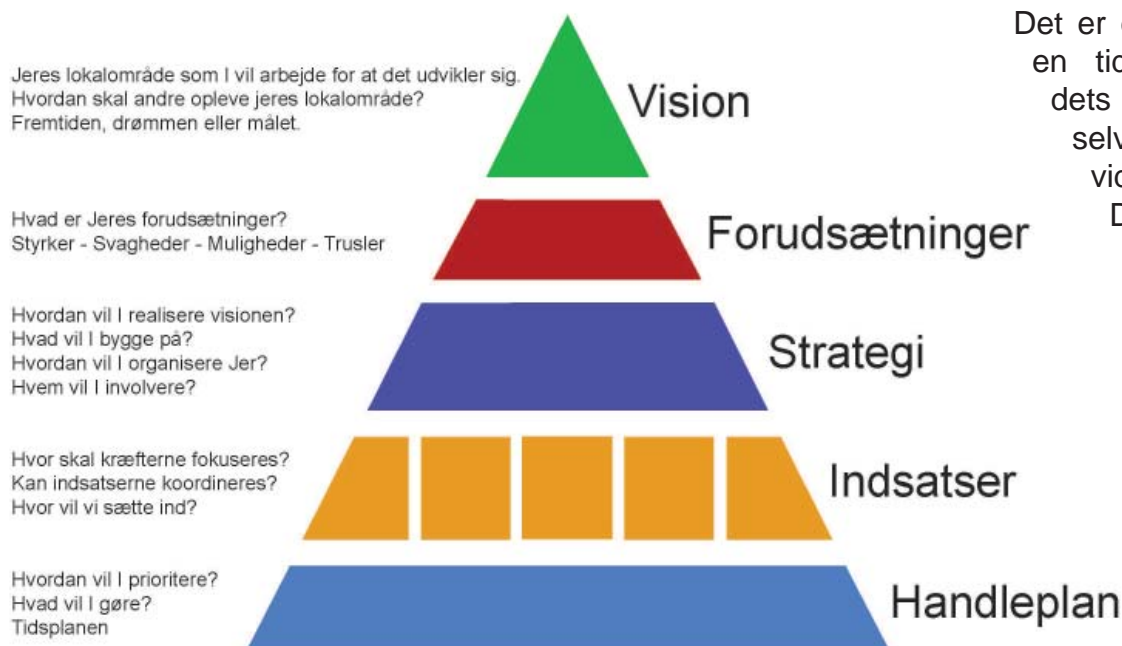
Det kan tage lige fra 14 dage til et halvt år at lave en udviklingsplan, afhængig af ambitionsniveau og hvor intensivt man kører processen. At strække arbejdet over længere tid, giver mulighed for at inddrage flere i processen og dermed opnå bredere forankring, men jo vigtigere er det også at strukturere arbejdet og holde processen i gang. Jævnlig arbejds møder, workshops, ekspertoplæg el.lign. kan være med til

at inspirere til løbende engagement. Til sidst er det vigtigt at afsætte tid til at få samlet materialet i en overskuelig plan.

Det er en god idé at lave en tidsplan ved arbejdets begyndelse også selv om den må revideres undervejs.

Det er helt naturligt at man får øje på nye muligheder eller områder der tager længere tid end forventet at få beskrevet eller afdækket.

Udviklingsplanens elementer

Hvem skal lave udviklingsplanen?

Udviklingsplanen udarbejdes af Jer; landsbyen eller lokalområdet borgere i fællesskab, evt. med konsulentbistand. Randers Kommune kan hjælpe med at opklare spørgsmål af kommunal karakter.

I bestemmer selv ambitionsniveauet og omfanget af planen. Det er vigtigt at det er en plan lokalsamfundet selv synes det er realistisk at arbejde efter.

Det er hensigtsmæssigt at der er en styregruppe, som tager ansvar for at koordinere arbejdet og samle og bearbejde materialet. Gruppen skal forsøge at holde processen levende og interessant gennem hele forløbet.

Styregruppen kan bygges op om en eksisterende borgerforening, et lokalråd eller lignende, eller den kan nedsættes af repræsentanter fra foreningerne i området.

Det er helt afgørende at ALLE i lokalsamfundet kender til processen og får mulighed for at blive hørt og deltage i den. Engagementet og ejerskabet kommer netop gennem deltagelse og selvom nogen ikke har tid eller lyst til at involvere sig i arbejdet, vil de som regel gerne følge med og se hvad der bliver arbejdet med og diskuteret. Styregruppen bør derfor lægge en plan for hvordan man løbende informerer om arbejdet. Jo stærkere idéerne i planen er forankret blandt borgerne, jo bedre er muligheden for at visionen kan realiseres. Der er helt sikkert idéer og tiltag som alle gerne vil bakke op om.

At lave en udviklingsplan kræver til tider ekstraordinær åbenhed og vilje til at lytte. Samarbejdsevne og fremdrift er nøgleord. Der skal være mulighed for at komme frem med idéer og syn på tingene, som ikke alle er enige om. Det kan være diskussioner om hvor vidt noget er grimt eller pænt, hvad et område skal/kan bruges til eller andet. Man bliver nødt til at indgå i dialog, for at få det bedste ud af en given idé, selv om man ikke umiddelbart er enig i den.

Planlægning og opstart

Det er vigtigt at forventningsafstemme og finde ud af hvem der gør hvad. Overordnet kan arbejdet med planen inddrages i 7 faser eller perioder, hvor man arbejder med forskellige mål.

- 1) Planlægning og opstart
- 2) Visionsarbejde – stormøde og diskussion af fremtidsscenerier
- 3) Baggrund og kortlægning
- 4) Strategi, indsatser og handleplan
- 5) Samling/sammenskrivning
- 6) Præsentation
- 7) Opfølgning og opdatering

Ambitionsniveau

I "Planlægning og opstartsfasen" er det vigtigt at fordele ansvarsområder og diskutere ambitionsniveauet. En udviklingsplan kan være alt fra et arbejdsblad til jeres interne diskussioner med en kortfattet vision på få linjer og en række indsatsområder samt en handleplan for disse, til en indbundet illustreret rapport med ekspertvurderinger og detailbeskrivelser af indsatsområderne og deres tilhørende handleplaner. Det er vigtigt at diskutere hvad planen skal kunne bruges til, men også at få afklaret hvad den muligvis IKKE skal bruges til. Diskuter f.eks. med udgangspunkt i andre planer og snak om hvad der er godt og mindre godt ved dem.

Hvad skal planen kunne bruges til og hvad er der i så fald behov for at den skal indeholde?

Hvad er jeres forventninger til planen, hvad skal den kunne?

Hvad skal der fokuseres på?

Det er vigtigt at skabe sig et overblik over opgaverne og fordele arbejdet, for at en evt. tovholder ikke kører sur i det. Lav en tidsplan, vel vidende at den kan ændre sig gennem forløbet.

Hvor mange møder er der behov for at holde i løbet af processen?

Hvad skal der være af aktiviteter på disse møder – hvem skal inviteres?

Hvem indkalder til møder og forbereder dem?

Udviklingsplanen udarbejdes af Jer; landsbyen eller lokalrådets borgere, evt. med konsulentbistand. Randers Kommune kan hjælpe med at opklare spørgsmål af kommunal karakter. I bestemmer selv ambitionsniveauet og omfanget af planen. Det er vigtigt at det er en plan lokalsamfundet selv synes det er realistisk at man kan arbejde efter.

Det er hensigtsmæssigt at der er en initiativgruppe/styregruppe, som tager ansvar for at koordinere arbejdet og samle og bearbejde materialet. Gruppen skal forsøge at holde processen levende og interessant gennem hele forløbet. Initiativgruppen kan være en eksisterende borgerforening, et lokalråd eller lignende, eller den kan nedsættes af repræsentanter fra foreningerne i området. Når arbejdet er bredt funderet i landsbyen eller lokalrådet kan gruppen evt. suppleres og går fra at være en initiativgruppe, til at være en styregruppe.

Det er helt essentielt at ALLE i lokalsamfundet kender til processen og får mulighed for at blive hørt og deltage i processen. Engagementet og ejerskabet kommer netop gennem deltagelse og selvom nogen ikke har tid eller lyst til at involvere sig i arbejdet, vil de som regel gerne følge med og se hvad der bliver arbejdet med og diskuteret. Styregruppen bør derfor lægge en plan for hvordan man løbende informerer om arbejdet. Jo stærkere idéerne i planen er forankret blandt borgerne, jo bedre er muligheden for at visionen kan realiseres. Der er helt sikkert idéer og tiltag som alle gerne vil bakke op om.

At lave en udviklingsplan kræver bl.a. åbenhed og vilje til at lytte, samarbejdsevne og fremdrift. Der skal være mulighed for at komme frem med idéer og syn på tingene, som ikke alle er enige om. Det kan være diskussioner

om hvor vidt noget er grimt eller pænt, hvad et område skal/kan bruges til eller andet. Man bliver nødt til at indgå i dialog, for at få det bedste ud af en given idé, selv om man ikke umiddelbart er enig i den.

Tjekliste - forberedelse

Saml en *initiativgruppe*, der kan være tovholdere i opstarten af processen.

Hold et åbent borgermøde om din/jeres planer om at lave en udviklingsplan.

Få opbakning til arbejdet. Ingen opbakning=værdiløs udviklingsplan.

Informer de medborgere der ikke mødte op. Ingen kendskab=værdiløs udviklingsplan.

Nedsæt *arbejdsgrupper* efter interesse. Ingen arbejdsgrupper=ingen realisering.

Få repræsentanter fra arbejdsgrupperne med i *styregruppen*.

Gode råd

Diskuter jer frem til et realistisk ambitionsniveau og fastsæt en dato hvor planen skal være færdig.

Find inspiration i andre byers udviklingsplaner - se "Værktøjskassen" bagest.

Afslut hvert møde med at aftale hvem der gør hvad til næste gang og fastsæt en mødedato.

Info

Initiativgruppe Én eller flere borgere der tager initiativ til at starte processen med at lave en udviklingsplan for landsbyern eller lokalområdet.

Arbejdsgruppe En gruppe af borgere, der arbejder med et afgrænset tema vedr. byens udvikling og kan levere materiale til udviklingsplanen.

Styregruppe Den gruppe, der efter ét eller flere borgermøder, tager ansvaret for at udviklingsplanen sammensættes, prioriteres og skrives.

Visionsarbejdet

Info

En vision er en rimeligt klart beskrevet fremtidig tilstand, som det kræver en væsentlig indsats for at opnå.

wikipedia.com

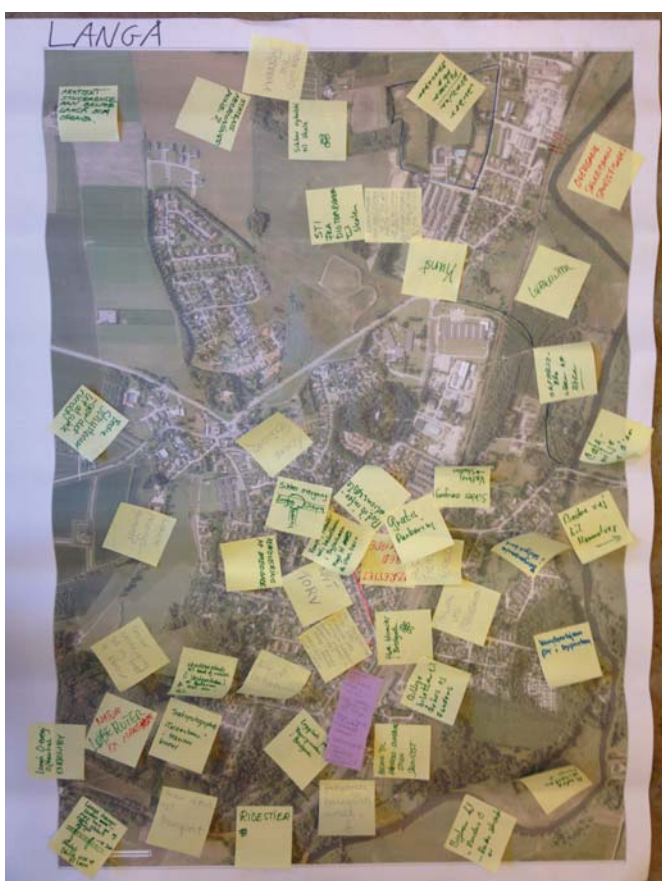
Visionen er altså drømmen eller "målet" for jeres landsby. Den bygger på jeres lokalområdes kvaliteter og beskriver en fremtid som alle på én eller anden måde kan identificere sig med. Visionen må gerne være ambitiøs, men det er også vigtigt, at I tror på den, hvis I skal engagere folk i realiseringen af den. Hvordan skal jeres landsby eller lokalområde opleves - dels af jer selv, men også af andre? Hvad vil I arbejde for? Visionen er drømmen om fremtiden eller "målet".

Visionen bygger på jeres lokalområdes kvaliteter og beskriver en fremtid som alle på én eller anden måde kan identificere sig med. Visionen må gerne være ambitiøs, men det er også vigtigt,

at I tror på den, hvis I skal engagere folk i realiseringen af den.

Visionsarbejdet starter allerede på første møde. Her er det vigtigt at der skabes en stemning af optimisme, motivation og virkelyst, så man gennem fælles brainstorm, idéværksteder og diskussion, kan få rigtig mange positive og frem-synede idéer på bordet.

Forsøg at engagere så mange forskellige alders- og interessegrupper som muligt og i særdeleshed de grupper, som udgør fremtidens grundstamme I Jeres lokalsamfund – børnefamilierne. Erfaringsmæssigt er det sværest at involvere unge og børnefamilier, så det kan være en idé at gøre en ekstra indsats, for at gøre arbejdet interessant for netop denne gruppe. Lav f.eks. en lege- eller tegnetworkshop, hvor børnene (og deres forældre) får lejlighed til at komme med deres bud på, hvad der kan gøre området attraktivt.

Tjekliste - visionsarbejdet

Kan I forklare med få sætninger, hvad der er særligt ved jeres landsby?

Hvad skal kendetegne landsbyen?

Har I sørget for at spørge og involvere mange forskellige alders- og interessegrupper?

Har I spurgt nytilflyttere hvorfor de valgte netop jeres landsby?

Hvordan ser jeres landsby eller lokalområde ud om 20 år?

Hvad vil I arbejde for?

Baggrund og kortlægning

Nye der er flyttet til inden for en overskuelig periode, måske et par år, er en særligt værdifuld gruppe at involvere i opstartsfasen. De har nemlig set noget særligt og valgt at flytte til netop jeres by. Måske er det de værdier og kvaliteter der skal fremhæves i jeres vision. Spørg evt. om de vil komme og fortælle om deres valg om at flytte til netop jeres by.

Husk at en fælles vision gør arbejdet lettere! Ingen ved mere om jeres lokalområde end jer selv. I kender området og dets historie, men ingen ved alt om alting, så der skal arbejdes på at samle den relevante viden om både aktiviteter, foreninger, historie og fysiske forhold. Det skal alt sammen bruges, for at man kan lægge en plan eller strategi for hvordan man realiserer visionen.

Gode råd

Det er ikke let at få gode idéer på kommando. Derfor kan det være en god idé at gå i gang med arbejdet og vende tilbage til visionen med jævne mellemrum.

Lav en byvandring for alle interesserede eller inviter en relevant foredragsholder, som kan sætte jeres tanker og idéer i perspektiv.

Disse aktiviteter kan give en fælles forståelse af jeres by og gøre det lettere at finde frem til hvad der skal være bærende i jeres vision.

Arbejdet med at finde information og kortlægge lokalområdet, er velegnet til at lave i grupper. På den måde kan I arbejde med det der interesserer Jer hver især og I kan dykke ned i dette område for at finde information.

Interviews med "eksperter" kan ligeledes være en kilde til viden. En ekspert er en der ved meget om noget bestemt - måske en der kender byens historie, boldklubbens formand, præsten eller andre.

Der kan f.eks. laves interviews eller spørgeskemaer, arrangeres byvandring, temamøder, samles fotografier mv.

Hvad er områdets historie? Skab et overblik og lav f.eks. en lille fortælling om det.

Hvad findes der af foreninger, klubber, organisationer, institutioner, butikker, erhverv osv.?

Hvad findes der af aktiviteter og arrangementer? Traditioner, fester mm.

Hvordan ser området ud? Infrastruktur, naturværdier, områder med særlige kvaliteter. Vis det på kort, så alle kan orientere sig i planen.

Hvad findes der af eksisterende kommunale, regionale, statslige planer mv.? Næsten alt information er tilgængeligt på www.webkort.randers.dk og det kan spare jer for en masse tid og besvær at få disse forudsætninger med i planen.

Illustrationer, billeder, kort mv. kan hjælpe med at beskrive kvaliteterne og formidle dem.

SWOT-analyse

En god måde at få overblik over udfordringer og potentialer er, at lave en såkaldt SWOT-analyse, der har til formål at finde frem til de STYRKER (STRENGTHS) I skal bygge udvikling på, de SVAGHEDER (WEAKNESSES), I skal arbejde på at forbedre, de MULIGHEDER (OPPORTUNITIES) der er for landsbyen, for at udvikle og til sidst de TRUSLER (THREATS), I ser.

En SWOT-analyse laves til som en del af et borgermøde, eller som en selvstændig workshop. Man inddeler deltagerne i grupper, der hver især skal komme med eksempler på STYRKER, SVAGHEDER, MULIGHEDER og TRUSLER. Det er bedst at fokusere på én ting ad gangen og det er vigtigt at alle kommer til orde og forklarer hvorfor de mener at noget er enten en styrke eller en svaghed. F.eks. kan en placering omkring en stor vej, være en styrke i forhold til transporttid og være en svaghed i forhold til trafiksikkerhed.

STYRKERNE er de eksisterende gode ting - det kan være naturen, ildsjæle, foreninger osv.

SVAGHEDER er de ting der ikke fungerer optimalt, f.eks. hvis der er for få frivillige kræfter, eller der mangler børnefamilier i byen.

MULIGHEDERNE kan f.eks. være projektidéer. lav en slags brainstorm uden at skele til hvad der kan lade sig gøre eller ikke kan. Det er forbudt at skyde hinandens idéer ned - byg i stedet videre på dem og bring dem evt. i en anden retning ved at komme med yderligere input.

TRUSLER kan være, fraflytning, forfald, at købmanden lukker eller lignende.

Det er vigtigt at skabe et overblik, ved at skrive gruppernes noter eller lister sammen, så man får et overblik. Der vil ofte være gengangere og hvis et emne figurerer på to ark, kan man forsøge at præcisere hvad det drejer sig om. Står der f.eks. "Hovedvejen" på både et STYRKE-ark og et SVAGHEDER-ark, kan man f.eks. tilføje "Kun 12 min. i bil eller bus til Randers" på STYRKE-arket og "For høj fart" på SVAGHEDER-arket.

Info

STYRKER og SVAGHEDER er interne, dvs. de handler om landsbyen og dens borgere.

MULIGHEDER og TRUSLER er eksterne, dvs. ting udenfor landsbyen eller ting I ikke selv har indflydelse på.

Det kan være brugbart at lave en prioritering af styrkerne og svaghederne. Nogen styrker er væsentlige og åbenlyse, mens andre kan være mindre betydende. Ligeledes er alle problemer ikke lige store. Ved at prioritere kan I bedre finde ud af, hvor det er vigtigt at sætte ind.

Ved at kombinere STYRKERNE og MULIGHEDERNE, får I et godt overblik over hvad I skal fokusere på i jeres fremadrettede arbejde. Det er de positive ting der kan engagere folk og gøre at I kan lide at bo hvor I gør.

SVAGHEDERNE er vigtige at få overblik over, for dem kan I selv gøre noget ved. Hvis det f.eks. er svært at skaffe frivillige til arrangementer, kan det være sundt at diskutere hvordan men gør det mere attraktivt at engagere sig som frivillig.

TRUSLERNE skal I være opmærksomme på at "gardere" jer imod. De kan f.eks. bruges som argument, hvis I skal søge midler hos en fond eller lignende og skal forklare hvilke udfordringer I står overfor.

SWOT-analysen kan enten indgå som en naturlig del af jeres udviklingsplan, hvor elementerne fra analysen skrives ind, eller den kan være et bilag. Det vigtige er, at I deler den og tager fat i den ind imellem, så alle har samme udgangs-

punkt for snakken. Den skal give jer et fælles grundlag for det videre arbejde.

Afsnittet om baggrund og kortlægning kan næsten gøres uendeligt langt. Det er dog ikke meningen at det skal dominere udviklingsplanen. Baggrundsmaterialet kan evt. vedlægges som bilag. Det er UDVIKLINGSDELEN der er den vigtige - den kommer vi til nu!

Tjekliste - baggrund og kortlægning

Fortæl kort om områdets og landsbyens historie.

Brug "eksperter" - folk der ved meget om et emne.

Brug gerne stemningsbilleder og kort.

Lav en SWOT-analyse (se tekst), for at finde jeres fokusområder og prioriter dem.

Forsøg at have fokus på de elementer der behandles i de senere afsnit i planen.

Strategi, indsatser og handleplan

Strategien skal forklare hvordan visionen bliver til virkelighed.

Med baggrund i det forudgående arbejde og især SWOT-analysen, skal strategien give svar på følgende spørgsmål:

Hvilke kvaliteter vil I bygge på?
Hvordan vil I prioritere jeres indsatser?
Hvordan vil I organisere Jer for at arbejde med indsatserne?
Hvad kan I selv og hvad skal I søge at samarbejde om med andre?
Hvem vil I inddrage?

Hvad er en indsats?

En INDSATS, er en idé, eller en samling af idéer og ønsker, der bygger på kvaliteterne og stemmer overens med værdierne som blev diskuteret og fundet i de forudgående faser af arbejdet. Det kan f.eks. være "Vi vil have flere tilflyttere". Denne indsats kan f.eks. bestå af flere delprojekter; markedsføring, velkomstgruppe der tager på besøg hos nye og giver dem information om landsbyen, udarbejdelse af en "velkomstfolder" osv. osv.

Der vil helt sikkert være rigtig mange ønsker og idéer og det kan blive en udfordring at begrænse sig eller at strukturere indsatserne, så de ikke peger i alle retninger. Det er afgørende at prioritere, for det gør det lettere at forklare jeres målsætninger og realisere dem.

Derfor vil være forskel på hvor godt de enkelte indsatser/projekter er beskrevet. Det er helt OK at have en pulje af overordnet beskrevne idéer som man kan tage fat i, når der er ildsjæle/kræfter til at arbejde med dem.

Andre projekter kan være vigtige for jer at tage fat i med det samme og I vil derfor hjælpe jer selv, ved at beskrive disse nøjere.

Nogen indsatser kan I måske ikke løfte alene. I disse tilfælde beskriver i hvem der skal inddrages og hvordan samarbejdet skal foregå. Hvilke fonde skal der søges?

Det er vigtigt at være helt konkret med de handlinger og aktiviteter der skal gøres. Hvilke tiltag startes med det samme? Hvilke arbejdsgrupper er der nedsat og hvem er ansvarlig for at følge op?

Lav en kalender

Det er en god idé at sætte indsatserne ind i en kalender. Nogen projekter vil strække sig over lang tid – f.eks. indsatser for at byde nye tilflyttere velkommen. Andre vil kunne afsluttes på kort tid – f.eks. en oprydning på et areal eller en ejendom.

Det er umuligt at lave en kalender der holder, så gør et forsøg, uanset hvor meget i tvivl I er om tidsforløbet. Kalenderen opdateres løbende, når der sker gennembrud eller tidsplanen skrider.

Tjekliste - strategi, indsatser og handleplan

Hvordan organiserer I Jer - hvordan arbejder I sammen?

Udvælg en række fokusområder, som gør jer i stand til danne arbejdsgrupper.

Hvad kan I selv klare og hvad skal I ud og finde hjælp/samarbejdspartnere til?

Hvilke områder vil I sætte ind på og hvordan vil i prioritere disse indsatser?

Hvem har bolden? Hvem gør hvad til næste møde?

KOMMUNIKATION

IDEER

Etiketter, nu grupper den kan:
 - afklare spørgsmålet før alt
 - indsamle idéer og
 - derefter diskutere om dem
 - lave beslutning om hvilke
 - beslutninger
 - lave liste over projekter og aktiviteter
 - til at hjælpe med beslutning

Langt i tiden

Indblik i samarbejde
 - Samarbejde i byggeri
 - Medarbejderens rolle i samarbejdet
 - Samarbejde og samarbejdsform
 - Samarbejde i samarbejdet
 - Samarbejde i samarbejdet
 - Samarbejde i samarbejdet

Plan by
 - Indblik i samarbejde
 - Samarbejde i samarbejdet
 - Samarbejde i samarbejdet
 - Samarbejde i samarbejdet
 - Samarbejde i samarbejdet

LANGT

IDEER

INSTITUTIONER → stor indgang ikt. midt i byen →

BREDGADE

- trafik
- torv
- kasse/butikhylder
- forskønnelse (kunst og blomst, udnyttning)
- samarbejde om arkitektur og anden udv. langt som case
- samarbejde om arkitektur → borgerservice konstruktiv

INFRASTRUKTUR

- broer
- cykelstier
- løberuter
- sikre overgange
- videstier
- omfartsvej

De sorte huller = vandudvalgsgrunden
 = mønsterskema

STATIONEN OG BYGNINGEN

- jernbanen
- jernbane med bus
- jernbane med bus til store børn

HANDESKOV

- naturlegeplads
- tårnsættet
- træstier
- mønsterskema

LEGEPLADSER

→ idættcenter

ÅEN →

→ Guderågruppen

KUNST

FORENINGSLIVET

IDEER

Samtale / Frisep-vandring
 - Snebjerg
 - Natur-fitness
 - Bisthytte
 - Kasse/kojas
 - Off. tilgængeligt V. øen (+ WC)

FRILUFTSFORENING

BORNEKULTURFORENING

SAMLE FORENINGSLIVET

- skiltning

KALENDER · KATALOG · MARKEDSFØRING

FORENINGSEKRETARIAT

- Dele viden

FUNDRAISING · KOORDINERING

Flere unge i kulturhuset (Lydtæt ØVELOKALE)

- Skulptur på Søen

HVAD KAN STADION BRUGES TIL (ikke byggegrunde)

• Nordbrørens største UNDERJORDSKE SKYDEBANNE

Samling af hele fritidsområdet også geografisk

UDVALG

ARRANGEMENTER, KOMMUNIKATION & MARKEDSFØRING

IDEER

Vejfester
 - "Bare en" med aktiviteter (konstruktiv)
 - ØKOLOGI
 - Udvikling af Markedsføring
 - "Dens Børst"
 - Kunst i Landskabet (konstruktiv)

PRIORITEREDE & VIDEREUDVIKLING

ARRANGEMENTER

Debatforløb
 - Debatforløb
 - Debatforløb
 - Debatforløb

MARKEDSFØRING

Markedsføring
 - Markedsføring
 - Markedsføring
 - Markedsføring

ANDRE IDEER

Arts FOTO
 Arts VIDEO
 Børns HUSKELISTE HAVE

DE VILDE & DE SKÆVE!

IDEER

Engelsk
 - Engelsk
 - Engelsk
 - Engelsk

Prioriterede & videreudvikling

Udvikling - projekt
 Feltarbejde / markering
 Udvikling - projekt
 Feltarbejde / markering

Udvikling - projekt
 Feltarbejde / markering

Udvikling - projekt
 Feltarbejde / markering

Gode råd

Gå ikke i gang med alt på én gang.

Hav respekt for det frivillige arbejde. Sørg for at ansvaret fordeles og bak op om dem der tager ansvar.

Sørg for at give hinanden plads og hav tillid til hinanden.

Brug de rigtige folk. Skal der f.eks. snakkes med en byggesagsbehandler ved kommunen, så find en håndværker, konstruktør, ingeniør el. lign. der taler deres sprog.

Information - information - information! Jo mere folk ved om hvad der sker, jo mere vil de bakke op og jo mindre kritiske vil de være.

Sammenskrivning og formidling

Det er vigtigt at der er en rød tråd i jeres plan. Det vil sige at der skal være sammenhæng mellem de forskellige afsnit fra visionen til handleplanen. Derfor er det hensigtsmæssigt at det er relativt få personer der står for den endelige sammenskrivning. Pyramiden med udviklingsplanens elementer kan bruges som disposition. Sørg for at sproget er enkelt og ligetil og kan forstås af alle.

Billeder kan som bekendt sige mere end 1000 ord, men de kan også tage meget plads. Forsøg at være skarpe på hvad det er I gerne vil vise eller fortælle og vælg billeder og tegninger med omhu. Sørg for at illustrationerne bakker op om teksten, så billeder og tekst supplerer hinanden og ikke fortæller to forskellige ting. Nogen gange er noget lettere at vise på f.eks. et kort, end hvis man skal beskrive det i tekst.

Præsentation og formidling

Præsenter planen til en byfest eller et borgermøde hvor alle kan fejre, at I nu har beskrevet en fælles vision og har fået en udviklingsplan, som er med til at binde landbyen sammen og vise en udviklingsretning.

Planen kan I give til Randers Kommune, jeres medborgere, LAG og andre samarbejdspartnere i og uden for lokalområdet. Den kan komme på deres hjemmeside og I kan sende linket til alle som kunne have interesse for den. Jo flere

der har kendskab til jeres plan og dermed jeres visioner og strategi, jo bedre.

F.eks. kan det være en fordel at lokale ejendomsmæglere har linket til planen, så den kan indgå i deres beskrivelse af lokalområdet.

Overvej om jeres plan kunne have relevans for nogen særlige i jeres lokalområde. Det kunne f.eks. være virksomheder eller personer der arbejder med turisme.

Det er en god idé at gøre sig overvejelser om hvordan I får jeres udviklingsplan ud til de forskellige målgrupper. Mulighederne kan være landsbyens hjemmeside, med direkte mail eller post, møder eller evt. gennem pressen.

Tjekliste - sammenskrivning og formidling

Er der en god rød tråd i planen?

Er der sammenhæng mellem tekst og billeder/illustrationer?

Gode råd

Præsenter planen ved en festlig lejlighed. Det vil styrke ejerskabet til den.

Husstandsomdel om muligt planen - det vil sikre at rigtig mange læser den.

Udbred kendskabet til planen gennem f.eks. ejendomsmæglere.

Opfølgning og opdatering

Det er vigtigt på forhånd at få en snak om hvad der skal ske når planen er færdig. Projekter skal sættes i gang, drives og afsluttes. Hvad skal der gøres, hvornår skal det gøres og hvem har ansvaret for at gøre det?

Revision af planen

På længere sigt skal visionen og engagementet holdes i live og bl.a. derfor skal planen også revideres, for at følge op på udviklingen og justere tidsplanerne. Revisioner kan enten være små eller mere gennemgribende. Man kan f.eks. opdatere tidsplanen hvert år og så lave en mere gennemgribende omskrivning hvert 3., 4., eller 5. år.

Det er hensigtsmæssigt at lokalrådet tager ansvar for planen og sørger for at beslutningerne om evaluering og opdatering føres ud i livet.

Det kan være nyttigt at lave en evaluering af processen med at lave udviklingsplanen og de projekter der løbende gennemføres, så erfaringer viderebringes til det fremtidige arbejde.

Tjekliste - opfølgning og opdatering

Er næste møde aftalt og er der tovholdere på alle projekter?

Gode råd

Planen er kun papir. Udviklingen skabes ved at I mødes, diskuterer og får idéer og får dem ført ud i livet i samarbejde med hinanden og andre.

I er nu projektledere for jeres egen landsbys udvikling.

Udviklingsplanens indhold - tjekliste

Indledning

Hvorfor laver vi en plan?

Hvem laver planen?

Hvornår er planen lavet?

Hvordan skal planen bruges i forhold til lokal-samfundet, tilflyttere, kommunen, samarbejds-partnere...?

Visionen

Visionen er drømmen om fremtiden eller "målet". Den bygger på jeres lokalområdes kvaliteter og beskriver en fremtid som alle på én eller anden måde kan identificere sig med. Visionen må gerne være ambitiøs, men det er også vigtigt, at I tror på den, hvis I skal engagere folk i realiseringen af den.

Hvordan ser jeres lokalområde ud om 20-30 år?

Forsøg at beskrive hvilket samfund jeres lokalområde skal være. Hvad er det for nogen værdier I betegner som fælles - hvilke værdier vil I bygge jeres lokalsamfund på?

Hvordan skal jeres landsby eller lokalområde opleves, dels af jer selv, men også af andre?

Hvilken identitet vil I gerne formidle til andre?

Hvad er anderledes end i dag - hvad vil I arbejde for?

Om lokalområdet – beskrivelse og fakta

Har nogen særlig interesse i at skrive om landsbyens eller lokalområdets historie - har nogen særlig viden?

Hvordan opleves området? Hvis man kommer udefra, hvad ser man så?

Hvilke kvaliteter har lokalområdet?

Det kan være arkitektur, historie, kulturarv, natur, forenings- og fritidsliv, erhverv, kulturelle/ sociale aktiviteter og/eller traditioner. Nedenstående er et forslag til tematisering.

Historien – Lav et kort rids af historien på punktform og gå derefter i dybden med punkterne et efter et. Det skal ikke være en afhandling, men vigtige begivenheder, personer eller andet der har været med til at forme byen og bør beskrives.

Naturen – Beskriv byens placering i landskabet, landskabets karakter, særlige naturværdier, tilgængelighed. Er der særlige værdier ved

byens/landsbyens placering?

Arkitektur og byggeri – Beskriv byens arkitektoniske karakter og særlige kendetegn. Er der områder med særlige kvaliteter? Hvor kan man bosætte sig – hvad er mulighederne? Gode såvel som problematiske forhold beskrives.

Trafik og infrastruktur – Beskrivelse af historien og mulighederne. Er der "svage punkter"?

Erhverv – Hvad findes der af erhverv? Hvilke erhverv er hjemmehørende/unikke for landsbyen og har været med til at forme den?

Aktiviteter – Hvad findes der af foreninger og hvor finder aktiviteter sted?

Samarbejder foreninger, klubber eller andet i byen med hinanden, eller konkurrerer de på nogen områder?

Hvilke fritidsaktiviteter dyrker unge og ældre i byen? Hvor spiller man fodbold osv.?

Er der særlige traditioner og aktiviteter i f.eks. forsamlingshuset eller andre steder?

Er der foreninger eller netværk der binder jer sammen internt eller med nabobyerne - eller længere væk?

Befolkningen - Hvordan er befolkningssammensætningen – unge/ældre, til-/fracflytning?

Hvor arbejder folk? Findes der lokale arbejdspladser, eller pendler folk i høj grad til Randers eller andre steder? I kan f.eks. interviewe tilflyttere, for at få en historie om at komme til Jeres lokalområde.

Inspiration

Lokalarkivet

Landsbyregistrering 2011

www.landsbyregistrering.randers.dk

Kommuneplan 2013

<http://kommuneplan.randers.dk/>

Strategi

Hvad er den overordnede plan for hvordan visionen realiseres? Hvordan vil I gribe udviklingen an? Skal der f.eks. nedsættes en masse underudvalg/arbejdsgrupper?

Hvilke temaer og udfordringer vil I inkorporere i strategien?

Hvordan spiller strategien op mod f.eks. kommunale planer eller strategier – er der sammenhænge og synergi? Hvordan håndteres evt. uoverensstemmelser?

Indsatser

Hvilke temaer og udfordringer vil I fokusere på og hvordan vil I prioritere dem? Beskriv hvorfor I vælger netop disse indsatsområder og beskriv hvordan hver indsats understøtter visionen og kan være med til at realisere den.

Handleplan

Her beskrives de konkrete handlinger der skal gøres på de forskellige indsatsområder. Det kan hjælpe jer at være MEGET konkrete med de handlinger og aktiviteter der skal gøres, for at sikre at der hele tiden tages skridt mod realisering af planens indhold.

Hvilke tiltag startes med det samme?

Hvilke arbejdsgrupper er der nedsat og hvem er ansvarlig for at følge op?

Eksempel: Arbejdet med at byde tilflyttere velkommen til byen - informationsfolder og velkomstkomité

"Der nedsættes et 'velkomstudvalg' bestående af 5 personer, som står for at udarbejde materiale til tilflyttere og organisere velkomstbesøg hos tilflyttere. Udvalget kontakter mulige samarbejdspartnere og informerer om projektets fremskridt på hjemmesiden. Åbent informationsmøde den 12. april hvor der er mulighed for at komme med input og idéer til materialet/indsatsen.

Tidsplan

Det er en god idé at sætte indsatserne ind i en kalender. Nogen projekter vil strække sig over

lang tid – f.eks. indsatser for at byde nye tilflyttere velkommen. Andre vil kunne afsluttes på kort tid – f.eks. en oprydning på et areal eller en ejendom.

Del indsatserne op mellem dem I kan klare alene og dem I skal samarbejde med andre om.

Opfølgning/opdatering

Her skrives en hensigtserklæring om hvordan planen varetages, vedligeholdes og opdateres. Det er vigtigt at der nedsættes enten et udvalg eller ansvarlige allerede i løbet af processen, så engagementet og det gode arbejde fortsætter.

Der vil løbende ske ændringer. Projekter færdiggøres, forudsætninger og prioriteringer ændres og det skal selvfølgelig afspejles i udviklingsplanen.

Hvordan holdes visionen og engagementet i live?

Hvor tit skal planen revideres, debatteres eller omskrives?

Man kan f.eks. opdatere tidsplanen hvert år og så lave en mere gennemgribende omskrivning hvert 3., 4., eller 5. år. Det er hensigtsmæssigt at den instans der har ansvaret for planen (f.eks. lokalrådet eller borgerforeningen) tager ansvar for planen og sørger for at beslutningerne om evaluering og opdatering føres ud i livet.

Det kan være nyttigt at lave en evaluering af processen med at lave udviklingsplanen og de projekter der løbende gennemføres, så erfaringer videregives til det fremtidige arbejde. Det handler om at blive bedre til at samarbejde om at få tingene til at blive til virkelighed.

Gode råd

Overvej hvordan I stiller spørgsmål. Kan en anden vinkel give et mere brugbart svar?

Gå ikke i gang med alt på én gang - hav respekt for det frivillige arbejde..

Brug de rigtige folk. Skal der f.eks. snakkes med en byggesagsbehandler ved kommunen, så find en håndværker, konstruktør, ingeniør el. lign. der taler deres sprog.

Værktøjskassen

Inspiration

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikters inspirationsbase

Databasen er tema-opdelt, så man f.eks. kan søge på projekter i landdistrikter med fokus på bosætning eller natur og miljø. <http://livogland.dk/inspirationsbase>

F.eks. Start og drift af mindre turistattraktion

Nærdemokrati.dk

www.naerdemokrati.dk assisterer ved indførelse eller videreudvikling af nærdemokrati baseret på lokalråd i lokalsamfundene.

Rødding – æblets by i Salling og ”Årets Landsby 2012” i Region Midtjylland

Rødding har fundet sit ”brand” – noget de er fælles om. <http://www.aebletsby.dk/r%C3%B8dding+%C3%A6blets+by>
<http://www.spottrupkulturhal.dk/spottrup-kulturhal/rodding-arets-landsby>

Vestervig – Årets Landsby 2013

Her har borgerne selv oprettet ”Vestervig byfornyelsesselskab” – et andelsselskab, der har til formål at opkøbe forfaldne ejendomme og rive dem ned eller sætte dem i stand. <http://www.vestervig-by.dk/>

Genanvend Gården

Inspiration til bevaring og genanvendelse af gamle gårde, der ofte er en vigtig del af landsbyernes historie og struktur. <http://genanvendgaarden.dk/>

Skjødtgården i Vestrup og syvager i Lem

Genanvendelse af gamle gårde til boliger i Randers Kommune.

<http://genanvendgaarden.dk/gode-eksempler/gaard-genbruges-til-boliger.aspx>

<http://genanvendgaarden.dk/gode-eksempler/lejeboliger-i-firlaenget-gaard.aspx>

Hjordtal Købmand

Købmandsforretning i Jammerbugt Kommune, der drives som socialøkonomisk virksomhed. <http://www.hjordtal Kobmand.dk/>

Årets Landsby gennem tiden

Hvilke landsbyer er tidligere blevet kåret til ”Årets Landsby”?

http://www.landsbyerne-i-danmark.dk/frame-set/vestervig_fr.htm

Randers Kommune

Planlægning i Randers Kommune

På planafdelingens hjemmeside kan der findes information om f.eks. lokalplaner, landzonetiladelser, arkitekturpolitik og meget andet www.planlaegning.randers.dk

Landsbyregistrering 2011

Landsbyregistrering 2011 er et katalog med beskrivelser af samtlige 86 landsbyer i Randers Kommune. www.landsbyregistrering.randers.dk

Kommuneplan

Den gældende kommuneplan for Randers Kommune. <http://kommuneplan.randers.dk/>
Udpegninger, rammer mv. på kort

Her kan informationer fra bl.a. kommuneplanen ses på kort og luffotos. <http://webkort.randers.dk/>

Eksempler på udviklingsplaner

Landsbyerne i Randers Kommune

<http://www.landsbyer.randers.dk>

Faaborg-Midtfyn kommune

<http://www.faaborgmidtfyn.dk/demokrati-og-politik/lokalsamfund/udviklingsplaner-udarbejdet-af-lokalraad/>

Viborg Kommune

<http://kommune.viborg.dk/Om-kommunen/Viborger/Borgerplaner>

Vejen Kommune

<http://www.lag-vejen.dk/projekter/projekt-udviklingsplaner-og-synliggoerelse/20-udviklingsplaner-for-landdistrikterne-i-vejen-kommune/>

Finansiering; hvor, hvordan og til hvad kan vi søge penge?

Der findes en række fonde og puljer, der kan søges til finansiering af projekter. Mange fonde og puljer kan man finde oplysninger om på nettet. Men man skal være klar over, at det er et (tids)krævende arbejde at søge midler. Derfor skal arbejdet fordeles på flere personer.

Her er information om en række fonde, deres primære formål og vejledning til ansøgning.

Puljer

Landdistriktsprogram og LAG

Den Lokale AktionsGruppe kan indstille projekter under to puljer i Det Danske Landdistriktsprogram 2007-2013. Den ene pulje støtter projekter der skaber attraktive levevilkår i landdistrikterne, og den anden pulje støtter projekter der skaber nye arbejdspladser i landdistrikterne. Find flere oplysninger på: www.landsbyeranders.dk eller på www.landdistrikter.dk

Midler fra andre EU-fonde kan ikke kombineres med midler fra landdistriktsprogrammet eller fiskeriudviklingsprogrammet i det samme projekt.

Landdistriktspuljen og ø-støtte

Landdistriktspuljen støtter forsøgsprojekter, forskning og information, der kan fremme en bæredygtig udvikling i landdistrikterne og på øerne. Både foreninger, selvejende og offentlige institutioner samt kommuner kan få støtte fra puljen.

<http://livogland.dk/ministeriets-egne-puljer-stotteordninger/landdistriktspuljen-oe-stoette>

Puljen til Kultur i hele landet

Kulturministeriet administrerer puljen som er en pulje til styrkelse af kulturlivet i provinsen. <http://kum.dk/Kulturpolitik/Kulturaftaler-med-kommuner/Om-kulturaftaler/Puljen-til-kultur-i-hele-landet/>

Grønt Udviklings- og Demonstrations Program

Fødevarerministeriet administrerer GUDP. Programmet har til formål at skabe bedre sammenhæng mellem anvendt forskning, udvikling og

demonstration af viden indenfor områderne fødevarer, jordbrug, fiskeri og akvakultur.

Programmet skal medvirke til, at der bliver givet midler til de forsknings-, udviklings- og demonstrationsprojekter, som har de største potentialer og bidrager mest til en konkurrence- og bæredygtig fødevarer- eller nonfood produktion.

GUDP er en del af Grøn Vækst-aftalen.

<http://2.naturerhverv.fvm.dk/gudp.aspx?ID=58163>

Fonde

ELRO Fonden

Støtter sportslige, kulturelle, sociale og andre almennyttige formål og aktiviteter samt erhvervsmæssige formål og aktiviteter, særligt inden for uddannelse, forskning og udvikling, i ELROs gamle forsyningsområde (kan ses på deres hjemmeside). Der er tre årlige søgefrister: 30/4, 31/8 og 31/12.

<http://www.elrofonden.dk>

Realdania

Realdania støtter bredt forskellige initiativer, som hver på deres måde er med til at udvikle og forandre det byggede miljø i Danmark. For at et projekt kan få støtte, er det afgørende, at det har demonstrationsværdi. <http://www.realdania.dk/>

Nordeafonden

Støtter aktiviteter, der fremmer gode liv inden for sundhed, motion, natur og kultur. <https://www.nordeafonden.dk/>

Tuborgfondet

Virker for udvikling og gennemførelse af samfundsgavnligt initiativer og aktiviteter, særligt til støtte for dansk erhvervsliv. Der lægges særlig vægt på, at rigtig mange får gavn af støtten fra Tuborgfondet.

<http://www.tuborgfondet.dk/Tuborgfondet/Pages/default.aspx>

TrygFonden

Uddeler støtte til landsdækkende og regionale projekter, der øger trygheden i Danmark.

<http://www.trygfonden.dk/>

AP Møller Fonden

Støtter almene formål støtter en række forskellige aktiviteter som fremgår af deres hjemmeside.

<http://www.apmollerfonde.dk/>

Nationalbankens jubilæumsfond

Støtter arkitektur, design, kunsthåndværk, musik og scenekunst. http://www.nationalbanken.dk/DNDK/OmNB.nsf/side/Danmarks_Nationalbanks_Jubilaeumsfond_af_1968!OpenDocument

Nordisk Kulturfond

Nordisk Kulturfond har til opgave at støtte kultursamarbejde i bred forstand mellem de nordiske lande.

<http://www.nordiskkulturfond.org/>

Lokale- og anlægsfonden

Støtter byggeri inden for idræt, kultur og fritid og stiller krav om arkitektonisk og funktionel kvalitet. Der findes både en fond, der kan søges til projekter over 1 mio. kr. og en pulje, til mindre projekter mellem 100.000 og 1 mio.

<http://www.loa-fonden.dk/>

Andre offentlige midler

Tipsmidler

Der findes en række puljer, der uddeler tipsmidler til forskellige aktiviteter og formål. Puljerne dækker almen kultur og idræt, almennyttige og humanitære formål, folkeoplysning, foreningsformål, friluftsliv, sociale formål, sygdomsbe-kæmpende organisationer, undervisning og ungdomsformål.

<http://www.tipsmidler.dk>

Forslag rettelser mv. sendes til:

Erik Skovgaard Knudsen
Landsbyudvikling

Randers Kommune
Erhverv og Udvikling
Laksetorvet
8900 Randers C

Tel 8915 1133
Mobil 2383 9571

esk@randers.dk
www.landsbyer.randers.dk